

Karkkilan kaupunki

PL 50
03601 KARKKILA

13.10.2010

LAUSUNTO VALTUUSTOALOITTEESTA KOSKIEN KIERRÄTYSMUOVIN KERÄYKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KARKKILASSA

Rosk'n Roll Oy Ab:n (RR) hallitus antaa otsikkoasiasta seuraavan lausunnon.

Toimivalta

Kuntien ja RR:n välinen yhteistyö perustuu Alueellista yhteistyötä koskevaan sopimukseen, 17.3.2006. Sopimuksen 5.4 §:n mukaan RR järjestää alueellisen hyötyjätteiden keräyksen Kuntien alueella yhteistyössä tuottajayhteisöjen kanssa. Tarkoitusta varten RR ylläpitää miehitettyjä jäteasemia ja miehittämättömiä hyötyjättepisteitä (nimi nykyään ekopiste). Kunnat ovat sopimuksella siirtäneet RR:lle kuntien vastuulla olevien jätteiden käsittelyn ja hyödyntämisen. Nykyisen jätelain mukaan kuntien vastuulla ovat asutuksen ja julkisten rakennusten jätteet. Kuntavastuu on voimassa, ellei tehtävää ole lailla siirretty tuottajajärjestöille, kuten on esim. sähkö- ja elektroniikkaromulla. Tuottajilla tarkoitetaan tuotteiden valmistajia ja maahantuojia, jotka yleensä ovat perustaneet tuottajayhteisöjä näiden jätehuoltovelvoitteiden täyttämiseksi. Jätteen kierrätyksen ja muun hyödyntämisen organisointi kuntien puolesta on alueellisen jätehuoltoyhteistyön kulmakivi, ja se on tapahtunut RR:n perustamisesta 1993 lähtien keskitetysti myös Karkkilassa.

Tulevat vaatimukset

EU:n jätteiden puitedirektiivi 2008/98/EY on toimeenpantava Suomen lainsäädännöllä 12.12.2010 mennessä. Tämä tulee tapahtumaan jätelain kokonaisuudistuksella, jota on valmistelu JÄLKI-työryhmässä. Hallituksen esitystä eduskunnalle uudeksi jätelaiksi odotetaan tänä syksynä. Aloitteessa esitetystä poiketen 50 %:n uudelleenkäyttö- ja kierrätysvaatimus koskee tämän hetken käsityksen mukaan paperia, metallia, muovia ja lasia yhteensä, ei kutakin jaetta erikseen. Direktiivin vaatimus koskee Suomen valtiota, eikä vielä ole tiedossa miten vaatimus jaetaan maan sisällä.

Jälki-työryhmän jätelakiesityksen pohjalta sihteeristö on 4.2.2010 laatinut ”*Hahmotelman valtioneuvoston asetuksella annettaviksi säännöksiksi tuottajan (ei siis kunnan, RR:n lisäys) järjestämien vastaanottoaikkojen määrästä”.* Tämän hahmotelman mukaan kuluttajille tarkoitetuille metalli-, kuitu-, lasi- ja muovipakkauksille tulisi kiinteä vastaanottoaika jokaiseen taajamaan tai vaihtoehtoisesti jokaiseen yli 500 asukkaan taajamaan. Yli 10.000 asukkaan

taajamissa olisi oltava lisäksi kiinteä alueellinen vastaanottopaikka jokaista 5.000 asukasta kohden. Tämä on siis vasta hahmotelma, ja asetus annetaan vasta kun jätelaki on läpäissyt eduskunnan. Ja vastuutahona ovat tuottajat, ei kunta. Käytännössä tuottajat luultavasti toimisivat tässäkin asiassa yhteistyössä kunnan = RR:n kanssa kuten nyt tapahtuu paperin, keräyskartongin ja sähkö- ja elektroniikkaromun suhteen, jolloin keräys tapahtuisi RR:n ekopisteillä ja RR olisi tuottajien alihankkija.

Jätemuovin materiaalihyödyntämisen järkevyydestä

Sinänsä jätemuovin keräykselle olisi siis valmiina infrastruktuuri: RR:n ekopisteet ja jäteasemat. Tuskin tässä vaiheessa kannattaa ajatella kiinteistökohtaista keräystä.

Teollisuuden suurten ja puhtaiden erien keräys toimii jo nyt, mutta tämä toiminta on markkinavetoista eikä siis kuntien vastuulla.

Suomessa on tehty kotitalouksien jätemuovin keräyskokeiluja. Johtopäätös on yleensä ollut, että keräys on erittäin kallista per kerätty tonni, saanto on huono, samaten kerätyn muovijätteen laatu. RR:n nykyisellä ekopisteverkolla saataisiin todennäköisesti kerättyä vain pieni osa kaikesta muovista. Tämäkin johtaisi ekomaksun korotukseen, jos lähdetään laajentamaan tuottajien kustantamaa keräysverkostoa. Muoviraaka-aineesta saatava hyvitys kattaisi hyvin pienen osan kustannuksista, ja pahimmassa tapauksessa se jouduttaisiin huonon laadun takia joka tapauksessa polttamaan sekajätteenä.

Muovien sisältämät lisäaineet kuten palosuoja-aineet, antifog, UV-suojat ja lasikuitu haittaavat jätemuovin materiaalihyödyntämistä (Uusiouutiset Verkko- viesti 12/2010).

RR:n strategian mukaan merkittävä toiminnan muutos kuten jätemuovin erilliskeräyksen aloittaminen tulee tehdä elinkaarianalyysin jälkeen. RR ei suunnittele elinkaarianalyysia jätemuoville, koska vastuutahona tulevat olemaan tuottajat.

Mainittakoon, että Tilastokeskuksen mukaan (JLY Jäsentiedote 1/2010) vuonna 2008 erilliskerätystä muovijätteestä yli 90 % päätyi rinnakkaispolttoon eikä materiaalihyödyntämiseen. Tämä muovi kerättiin ilmeisesti pääosin teollisuudesta ja sen voi olettaa olevan puhtaampaa ja homogeenisempää kuin kotitalouden jätemuovi.

Jätemuovin energiahyötykäyttö

Toistaiseksi kotitalouksien jätemuovi joutuu sekajätteen mukana kaatopaikalle. Kasvihuonepäästöjen kannalta muovijäte on vaaraton kaatopaikalla, koska se ei hajoa. Ellei parempaa hyötykäyttöä löydy, jätemuovi ohjautuu vuodesta 2014 alkaen energiahyötykäyttöön, kun Vantaan jätevoimala valmistuu. Tämä on energiamielessä erinomainen ratkaisu, koska muovi palaa hyvin ja pääosin

puhtaasti. PVC-muovi tuottaa palaessaan suolahappoa. Moderni jätevoimala kuitenkin hallitsee hyvin nämä päästöt. Toinen ongelma on hiilidioksidi. Muovi ei ole biohajoavaa (= CO₂-neutraalia) kuten valtaosa sekajätteestä, vaan aiheuttaa fossiilista päästöä. Muovin läjitys kaatopaikalle sen poltossa aiheuttaman fossiilisen CO₂-päästön takia, kun samanaikaisesti poltetaan öljyä muualla, ei ole loogista. Tuore ruotsalainen tutkimus (Renova Ab/Avfall och Miljö 1/2010) osoittaa, että fossiilisen hiilen osuus jätevoimalan päästöissä on huomattavasti alhaisempi kuin tähän asti on luultu. Fossiilinen hiili on peräisin mm. muovista. Tähän asti on arvioitu, että osuus on n. 30 %, mutta hiili 14-analyysin mukaan se olisikin vain 1 – 12 %. Kokonaisuutena ottaen sekajätteen energiahyötykäyttö on ylivoimaisesti suurin yksittäinen toimenpide jolla jätehuollon aiheuttamia kasvihuonepäästöjä voidaan ratkaisevasti vähentää. Ruotsissa puhutaan jo jätehuollon toimimisesta hiilidioksidinieluna, kun tarkastellaan koko materiaaliketjua.

Yhteenveto

RR ei tällä hetkellä suunnittele jätemuovin erilliskeräyksen aloittamista vaan odottaa jätelain pohjalta mahdollisesti annettavaa asetusta sekä tuottajien sen pohjalta tekemiä päätöksiä. RR seuraa tiiviisti alan tutkimuksia ja kokemuksia. Näillä näkymin Vantaan jätevoimala tulee olemaan erinomainen sekajätteen hyödyntämispaikka myös sille sekajätteessä oleville muoveille, joka ei päädy mahdolliseen pakkausmuovin tulevaan erilliskeräykseen.

Tehokkainta jätemuoviongelman vähentämiseksi on kohdistaa toimenpiteet toisaalta pakkausteollisuuteen, toisaalta suoraan kuluttajiin. Jätemuovin talteenoton organisointi suurin kustannuksin ja huonoin saannoin johtaa helposti ajattelemaan, että ongelma olisi ratkaistu sillä.

ROSK'N ROLL OY AB

Stig Lönnqvist
toim.joht.